

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Lovro Brinovec

Vojni zločini in kršenje človekovih pravic v Siriji

Diplomsko delo

Ljubljana, 2015

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Lovro Brinovec

Mentor: red. prof. dr. Marjan Malešič

Vojni zločini in kršenje človekovih pravic v Siriji

Diplomsko delo

Ljubljana, 2015

Zahvala

Iskreno se zahvaljujem staršema, ki sta mi omogočila študij, svojemu mentorju - red. prof. dr. Marjanu Malešiču ter vsem, ki so mi z viri ali nasveti pomagali pri pisanju diplomske naloge.

Vojni zločini in kršenje človekovih pravic v Siriji

Konflikt v Siriji se je začel kot serija miroljubnih protestov v kontekstu Arabske pomladi, a se je zaradi nasilnega odziva vlade hitro zaostрил v krvavo državljansko vojno s številnimi akterji, ki se razlikujejo po ideologiji, moči in ciljih. Konflikt, ki poteka že štiri leta, je zahteval mnogo življenj ter povzročil masovno razselitev sirske državljanov. Poleg smrtnih žrtev ter humanitarne krize, je situacija v Siriji poslabšana še s kršitvami človekovih pravic ter vojnimi zločini, katere izvajata obe strani. Mednarodno pravo oboroženih spopadov in mednarodno humanitarno pravo sta redko spoštovana, do kršitev pa prihaja vsakodnevno. Zaradi odsotnosti kakršnekoli kazenske odgovornosti storilcev ter nepripravljenosti mednarodne skupnosti, da bi nanje reagirala in storilce kaznovala, je izvajanje vojnih zločinov, kot tudi kršitev človekovih pravic, široko razširjeno. Situacija v Siriji je zelo mračna. Z majhno možnostjo, da bi mednarodna skupnost dosegla konsenz in na konflikt odločno reagirala, pa bo konflikt po vsej verjetnosti še dolgo trajen.

Ključne besede: Vojna v Siriji, vojni zločini, človekove pravice, mednarodno pravo oboroženih spopadov

War crimes and human rights violations in Syria

The war in Syria, which began as a series of peaceful protests in the context of the Arab spring, escalated into a bloody civil war with a multitude of actors that highly differ in ideology, strength and goals, due to the violent reaction of the government. The ongoing 4 year conflict has claimed many lives and displaced millions of Syrian civilians. Besides the death toll and humanitarian crisis, the situation Syria is worsened by human rights violations and war crimes which are carried out on both sides of the conflict. International law of armed conflict and international humanitarian law are widely disobeyed on a daily basis. Both war crimes and human rights violations are widespread due to the perceived impunity of the actors that commit them and the unwillingness of the international community to react to them and punish those responsible. The situation in Syria is indeed grim and with little prospect of the international community reaching a consensus, and decisively reacting to it the war in Syria promises to be a lengthy one.

Key words: War in Syria, war crimes, human rights, international law of armed conflict

KAZALO

1 UVOD.....	6
2 METODOLOŠKI OKVIR.....	7
2.1 PREDMET IN CILJ PREUČEVANJA.....	7
2.2 HIPOTEZI.....	8
2.3 METODOLOGIJA.....	8
2.4 TEMELJNI POJMI.....	8
3 VOJNA V SIRIJI.....	10
3.1 ZAČETEK KONFLIKTA.....	10
3.2 OPREDELITEV AKTERJEV.....	11
3.2.1 AKTERJI, KI PODPIRAJO SIRSKO VLADO.....	11
3.2.2 PROTIVLADNI AKTERJI.....	12
4. VIRI MEDNARODNEGA PRAVA.....	13
4.1 OSNOVNI PRINCIPI VOJNEGA PRAVA.....	13
4.2 MEDNARODNO OBIČAJNO PRAVO.....	14
4.3 SPORAZUMI, KI OBVEZUJEJO STRANI V KONFLIKTU.....	16
5. KRŠITVE VPLETENIH STRANI.....	21
5.1 KRŠITVE PRIPADNIKOV VLADNIH SIL.....	21
5.2 KRŠITVE PROTIVLADNIH SKUPIN.....	26
5.3 REZULTATI ANALIZE: PRIMERJAVA RAVNANJA VPLETENIH STRANI.....	32
6 SKLEP.....	35
6.1 PREVERITEV VELJAVNOSTI HIPOTEZ.....	35
6.2 MOŽNOSTI SANKCIONIRANJA KRŠITEV.....	36
7 LITERATURA.....	38

1 Uvod

Oboroženi konflikt v Siriji, ki se je, v kontekstu Arabske pomladi začel kot nasilen odziv na miroljubne proteste, se je v 4 letih močno spremenil. Iz relativno majhnih in posamičnih nemirov, se je zaradi prekomernega odziva vlade spremenil v državljansko vojno. Z vpletanjem zunanjih akterjev v konflikt, ki so z vojaško ter materialno pomočjo dajali zagon različnim akterjem, pa se je razvlekel v konflikt, ki je tako po žrtvah kot škodi eden izmed najhujših oboroženih spopadov v sodobnosti. Tekom konflikta so vanj vstopali različni akterji, ki so si različni tako po ideologiji, ciljih in načinih delovanja. Njihova številčnost, različnost ter zavezništva, ki jih sklepajo med seboj, pa onemogočajo vzpostavitev enotne opozicije. Katera stran v spopadu ima bolj pravične argumente je na tej točki že vseeno, saj sta obe strani obtoženi izvajanja vojnih zločinov ter grobega kršenja človekovih pravic. To onemogoča razglasitev moralne večvrednosti ene strani.

Kot posledica oboroženega konflikta je državo zapustilo že okoli 4 milijone Sircev, 6.5 milijonov jih je notranje razseljenih, tekom konflikta je življenje izgubilo okoli 200.000 ljudi. Civilisti so izpostavljeni pogostemu pomanjkanju vode in hrane, prav tako so vsakodnevno podvrženi zlorabam s strani vladnih in protivladnih sil (The United Nations Refugee Agency 2015). Največje žrtve konflikta so prav civilisti. Ti so v konfliktu ujeti med dvema ognjema. Glede na neenotnost v mednarodni skupnosti okrog oboroženega konflikta, rešitve zanje po 4 letih še zmeraj ni na obzorju. Kljub temu, da je mednarodna skupnost moralno obsodila nasilje v Siriji, zaradi različnih interesov, ta ne odobri posredovanja v Siriji ali obravnave primera na Mednarodnem kazenskem sodišču. Prav to vojskujočim stranem v Siriji omogoča, da v konfliktu ravnata v nasprotju z mednarodnim pravom, brez skrbi o morebitnih posledicah ali kazenski odgovornosti. Vendar s pojavom novih akterjev, ki delujejo tudi v tujini, konflikt v Siriji dobiva nov pomen. S pojavom t.i. Islamske države je mednarodna skupnost našla skupnega sovražnika. To vzbuja upanje, da bo v prihodnosti mednarodna skupnost bolj odločno posegla v oboroženi konflikt in obsodila kršitelje.

Vojna v Siriji predstavlja v sodobni zgodovini, tako po žrtvah kot materialni škodi, enega izmed najhujših spopadov 21. stoletja. Gre za dolgotrajen konflikt, ki je povzročil nestabilnost v celotni regiji ter omogočil razmah mednarodnih terorističnih organizacij. Kljub temu, da gre za notranji oboroženi spopad, njegove posledice čutijo vse države v regiji. Tako s sprejemanjem velikega števila beguncev (samo v Turčiji jih je 1.8 milijona) kot tudi z

razširitvijo sovražnosti na njihova ozemlja (npr. Irak) (The United Nations Refugee Agency. 2015).

Zaradi obsega samega konflikta ter etničnih in verskih trenj, ki mu dajejo dodaten zagon, obstaja visoka verjetnost, da bo konflikt še dolgotrajen. Kljub morebitni zmagi ene strani je pričakovati, da se bo nasilje v Siriji, zaradi globokih zamer med različnimi skupinami, po koncu oboroženega konflikta še nadaljevalo, politični konsenz bo praktično nedosegljiv ali pa vsiljen s strani prevladujoče sile.

Čeprav mednarodna skupnost ni odločno nastopila proti konfliktu, je Svet za človekove pravice vzpostavil Neodvisno mednarodno preiskovalno komisijo o Siriji (v nadaljevanju: Komisija). Komisija ima mandat preiskovanja vseh domnevnih kršitev mednarodnega prava človekovih pravic, ki so bila storjena po marcu 2011 ter kršitev, ki so lahko obravnavane kot zločini proti človeštvu. Poročila Komisije obravnavajo kršitve obeh strani. To je sicer velikega pomena a v trenutnih okoliščinah, ki kažejo na to, da bodo akterji v spopadu nadaljevali s svojimi kršitvami, predstavljajo slabo tolažbo za prizadete v konfliktu.

2 Metodološki okvir

2.1 Predmet in cilj preučevanja

Cilj diplomske naloge je opredeliti nekatera dejanja, tako vladnih kot protivladnih sil, kot vojne zločine, predvsem pri ravnanju z vojnimi ujetniki ter civilnim prebivalstvom. V drugih primerih pa kot hude kršitve osnovnih človekovih pravic npr. neutemeljena pridržanja s strani vladnih sil ter sojenja brez pravnega varstva oziroma obravnave. To dejanje ni opredeljeno kot vojni zločin vendar v takih primerih pogosto pride tudi do mučenja ali do nečloveškega ali ponižujočega ravnanja z ujetniki, kar je po Mednarodnem pravu absolutno prepovedano. Kršenje človekovih pravic in vojni zločini se po poročilih Združenih narodov dogajajo na obeh straneh konflikta. Zato je cilj diplomske naloge tudi ugotoviti, v kakšne oblike kršenja je vpletena posamezna stran in primerjava ravnanja strani v konfliktu. Predmet preučevanja torej predstavljajo dejanja tako vladnih kot uporniških skupin ter viri mednarodnega prava, ki opredeljujejo vojne zločine ter kršitve človekovih pravic.

2.2 Hipotezi

Ker je drugi cilj diplomske naloge vezan na primerjavo ravnanja strani v konfliktu, ima diplomska naloga predvideni dve hipotezi, s katerima bom opredelil ravnanja obeh strani kot tudi lahko primerjal razlike med njima.

1. *V Siriji so vojni zločini vsakodnevni pojav, te v največji meri izvajajo protivladne uporniške skupine, v manjšem obsegu tudi sile, ki pripadajo vladi.*
2. *Vladne sile bolj pogosto kršijo osnovne človekove pravice (npr. neutemeljena pridržanja ipd.) vendar so manj pogosto vključene v vojne zločine kot so npr. masovni poboji vojnih ujetnikov.*

2.3 Metodologija

V diplomski nalogi bom s preučevanjem primarnih in sekundarnih virov najprej opisal začetek vojne ter ključne akterje, ki so pomembni za dotično diplomsko delo. Temu bo sledilo preučevanje virov na podlagi katerih bom na kratko opredelil mednarodno pravo oboroženih spopadov ter pomen vojnih zločinov in kršitev človekovih pravic. Na podlagi virov bom ugotovil h katerim sporazumom je pristopila Sirija in kateri sporazumi zavezujejo obe strani v oboroženem spopadu. V skladu s tem bom opredelil tudi katere omejitve oziroma dolžnosti imata strani v spopadu pri ravnanju s civilisti ali borci, ki so hors de combat. Na podlagi prej opredeljenih omejitev ter poročil neodvisne mednarodne komisije za preiskovanje o Siriji bom nato interpretiral določena dejanja obeh strani bodisi kot vojne zločine, bodisi kot grobe kršitve človekovih pravic. Temu bo sledila primerjalna analiza, ki bo primerjala ravnanje vladnih sil ter treh med seboj neodvisnih in nepovezanih uporniških skupin. Na koncu bom opredelil katera stran v konfliktu je odgovorna za večji del kršitev(če katera je) in podal možnosti za sankcioniranje samih kršitev.

2.4 Temeljni pojmi

2.4.1 Vojni zločin

Vojni zločin je kršitev zakonov ali običajev vojne. Kršitve vključujejo, a niso omejene na:

- pobijanje, trpinčenje ali deportacija civilne populacije znotraj okupiranega teritorija,

- pobijanje ali trpinčenje vojnih ujetnikov ali brodolomcev,
- pobijanje talcev,
- plenjenje javne ali zasebne lastnine,
- brezobzirno uničevanje krajev, mest ter vasi in uničevanje ki ni upravičeno z vojaško nujnostjo (Solis 2010).

Vojni zločini vključujejo hude kršitve Ženevskih Konvencij ter druge hude kršitve zakonov in običajev, ki so veljavni v primeru mednarodnega oboroženega spopada in v spopadih, ki niso mednarodnega značaja ter so zapisana v Rimskem Statutu in ko so povzročena kot del aktivnega načrta ali politike v širokem obsegu. Prepovedana dejanja vključujejo:

- umor,
- pohabljenje, nehumano ravnanje in mučenje,
- zajemanje talcev,
- namerno usmerjanje napadov na civilno populacijo,
- namerno usmerjanje napadov na zgradbe namenjene verski, umetniški, znanstveni ali dobrodelni dejavnosti ter na zgodovinske spomenike ali bolnice,
- plenjenje,
- posilstvo, spolno suženjstvo, prisilna nosečnost ali katerekoli druge oblike spolnega nasilja,
- vključevanje otrok mlajših od 15 let v oborožene sile ali skupine ali njihova participacija v neposrednih sovražnostih (Mednarodno kazensko sodišče 2015).

2.4.2 Uporniška skupina

Uporniška skupina je skupina izven državnega nadzora, ki je organizirana in militarizirana, uporablja nasilje kot sredstvo zavračanja avtoritete vlade in predstavljajo resno grožnjo suverenosti države. Za opredelitev skupine kot uporniške, mora ta zadostiti štirim pogojem:

- skupina mora biti organizirana in militarizirana. Imeti mora prepoznavne strukture poveljevanja in nadzora, ki so bodisi centralizirane ali decentralizirane. Posedovati mora orožje s katerim se je sposobna soočiti z vladnimi silami v boju,
- predstavljati mora izziv suverenosti države,

- uporabljati mora nasilna sredstva v tekmovanju z vladnimi silami, kar situacijo klasificira kot nasilen notranji konflikt,
- predstavljati mora izziv teritorialni integriteti in suverenosti države v meri, ki upravičuje vojaško akcijo proti njej. Nekatere skupine poizkušajo strmoglaviti vlado medtem ko imajo druge želje po odcepitvi (Furtado 2008).

Uporniške skupine so skupine, ki imajo zmogljivost uporabe oborožene sile za doseganje političnih, ideoloških ali ekonomskih ciljev in ne spadajo pod okvir formalnih vojaških struktur države, državnih zavezništev ali mednarodnih organizacij in niso pod nadzorom države v kateri delujejo (McHugh in Bessler 2006).

3 Vojna v Siriji

3.2 Začetek konflikta

Sirska državljanska vojna je aktiven oborožen spopad, ki so ga spodbudili miroljubni protesti v zgodnji pomladi leta 2011. V kontekstu Arabske pomladi so po celi državi potekali protesti proti vladi predsednika Bashaarja al-Assada. (Moe in Ciamato 2015). Vendar začetni protesti, ki so potekali v Damasku februarja 2011 in so bili organizirani s strani urbanih intelektualcev, niso uspeli pritegniti velikega števila podpornikov. Prava iskra za začetek vojne je prišla iz Dere, ki je bila v preteklosti znana po lojalnosti vladajoči stranki Baath (Hokayem 2013).

Protesti v podporo demokracije, katere je marca 2011 v mestu Deraa spodbudila aretacija in mučenje najstnikov, ki so steno popisali z revolucionarnimi slogani, je režim poizkusil zatreti s silo. Ko so varnostne sile streljale na demonstrante in posledično ubile več civilistov, so nehote spodbudile večje protivladne proteste. Nemir je spodbudil proteste po celi državi in do konca julija 2011, je v protestih sodelovalo več sto tisoč ljudi (British Broadcasting Corporation 2015). Konflikt je postopoma, skozi več mesecev vojaških obleganj t.i. nepokornih skupnosti prerastel iz miroljubnih protestov v oborožen upor (Moe in Ciamato 2015) Čeprav so se protesti začeli miroljubno in je bil njihov namen doseganje demokratičnih reform, so slednji, zaradi dejanj varnostnih sil, ki naj bi poniževale ljudi in uporabljale prekomerno silo, prerasli v nasilje. Preraščanje protestov v nasilje je bilo v neki meri spodbujeno tudi z dejstvom, da ima Sirska populacija dostop do velike količine orožja, saj je bilo to skozi leta pretihotapljeno iz sosednjih držav. Tako ni nenavadno, da imajo civilisti

dostop do lažjega orožja (Khaleej Times 2011). Oboroženo opozicijo sestavljajo različne skupine, ki so bile ustanovljene med potekom konflikta. Prva je po orožju leta 2011 posegla Svobodna Sirska Vojska tej je leta 2013 sledila Islamska Fronta. V letu 2013 se je na strani vlade v spopad vključila tudi oborožena skupina Hezbollah. Na vzhodu je v konflikt vstopil do tedaj neznan akter imenovan Islamska država Iraka in Levanta, katero sestavljajo jihadisti, ki izhajajo predvsem iz Iraka. Poleg večjih opozicijskih skupin, so se tekom konflikta organizirale tudi druge uporniške skupine npr. Jabhat Al Nusra ter varnostne sile Kurdske manjšine v Siriji. Uporniške skupine se med seboj močno razlikujejo tako po interesih, moči, ciljnih kot etnični in verski sestavi (Moe in Ciamato 2011).

3.3 Opredelitev akterjev

3.3.1 Akterji, ki podpirajo Sirsko vlado

Najpomembnejši vladni akter je zagotovo Sirska vojska. Pred začetkom vojne je Sirska vojska štela okoli 325.000 pripadnikov od katerih je 220.000 pripadalo kopenskimi silam, ostali so porazdeljeni po mornarici, letalstvu in protiletalski obrambi. Prav tako je imela vojska med 280.000 in 300.000 rezervistov. Že od samega začetka konflikta vojsko pestijo primeri dezerterstva. Tekom konflikta naj bi iz vojske dezertiralo okoli 60.000 vojakov vendar dezerterstvo ni kritično vplivalo na moč Sirske vojske, saj so dezertjerji povečini pripadali Sunitom in niso imeli dostopa do ključnih položajev.(Moe in Ciamato 2015). Vojska je bila na začetku konflikta uporabljena za zatiranje protestov in vstajnikov, obenem je izvajala diplomatsko funkcijo pogajanj z voditelji lokalnih skupnosti. V večini mest je izvajala varnostne naloge (nadzor in aretacijo aktivistov, intimidacijo ter obenem tudi nastanitev dela prizadete populacije) (Hokayem 2013).

Nacionalne obrambne sile so sestavljene iz milic, ki so lojalne režimu. Svoje plače in opremo dobivajo s strani vlade. Štejejo okoli 100.000 pripadnikov. Milica deluje predvsem v vlogi pehote – v neposrednih spopadih z uporniki ter izvaja proti vstajniške operacije v sodelovanju s Sirsko vojsko, ki jim zagotavlja logistično in artilerijsko podporo (Moe in Ciamato 2015).

Pomemben del vojaške moči sirskega režima predstavljajo tudi neuradne milice imenovane Shabiha, katerih člani večinoma pripadajo manjšini Alavitov, katere pripadnik je tudi predsednik Bashaar al-Assad (Moe in Ciamato 2015). Milice so nastale iz lokalnih kriminalnih skupin, ki so bile pred vojno vpletene predvsem v tihotapljenje, krajo ter druge

kriminalne dejavnosti. Ob začetku vojne so, v zameno za lojalnost režimu in njihovo podporo proti upornikom, začeli dobivati plačilo ter materialno podporo s strani vlade (Jenkins 2014). Milice pogosto delujejo v civilnih oblačilih, kar režimu omogoča, da zanika svojo odgovornost ter to prenese na »tolpe«, ki so zakrivile zločine (British Broadcasting Corporation 2012).

3.3.2 Protivladni akterji

Svobodna Sirska Vojska (Free Syrian Army) je skupek uporniških organizacij, katero v tujini nominalno predstavlja Sirska Nacionalna Koalicija. Slednja je bila, s strani več držav v Perzijskem zalivu, ob vzpostavitvi prepoznana kot legitimna vlada Sirije (Moe In Ciamato 2015). Svobodno Sirsko Vojsko sestavlja »prva generacija« upornikov, katerim so se tekom konflikta pridružili še dezertarji iz Sirske vojske. Veliko število dezertarjev je bilo Sunitov, ki so nasprotovali dominaciji Alavitske sekte (Jenkins 2014). Število pripadnikov Sirske vojske, ki so dezertirali in se pridružili Svobodni Sirski Vojski ni znano vendar je ocenjeno med 1.000 in 25.000 (Moe in Ciamato 2015).

Jabhat al-Nusra je Sirska ekstremistična skupina, ki sledi jihadistični ideologiji Al Kaide. Organizacijo je vzpostavila Al- Kaida v Iraku. Ta je leta 2011, z namenom vzpostavitve organizacije, ki bi se bojevala proti Sirski vladi, v Sirijo poslala svoje pripadnike. Aprila 2013 je Jabhat al Nusra razglasila svojo pokornost Al- Kajdi ter potrdila, da ji ta posreduje tako finančno pomoč kot borce. Cilj skupine je odstraniti vlado predsednika Bashaarja al-Assada ter po njenem padcu vzpostaviti salafistično usmerjeno Islamsko državo v Siriji (Australian National Security 2013). Med Sirsko državljansko vojno sta se v Siriji vzpostavili dve skupini, ki imata vezi z Al – Kajdo. Prva je že omenjena Jabha al-Nusra, druga pa je Islamska Država. Čeprav se je Jabhat- al Nusra na začetku konflikta bojevala kot del Islamske Države, je tekom konflikta tudi med tema skupinama prišlo do razdora. (The Meir Amit Intelligence and Terrorism Information Center 2013).

Islamska država Iraka in Levanta (Islamska Država) je nastala kot veja Al-Kajde z namenom boja proti režimu Basharjaa al-Assada vendar je tekom spopada izgubila podporo svoje matične organizacije ter sedaj deluje neodvisno. Za razliko od ostalih jihadističnih skupin, ki so imele nadzor nad ozemljem vendar so delovale tajno, Islamska država deluje javno (Saltman in Winter 2014). Pripadniki Islamske države so predvsem mladi Iraški Suniti, njena

moč je narasla z uspehi pri zasedanju Iraških mest in ustrahovanjem drugih Sunitskih skupin, ki so se ji bile primorane pridružiti. V Siriji ima Islamska država tudi na tisoče pripadnikov, ki izhajajo iz Sirije ter tujine (Australian National Security 2014).

4 Viri mednarodnega prava

4.2 Osnovni principi vojnega prava

Vojno pravo se lahko definira kot del mednarodnega prava in določb mednarodnih pogodb, ki urejajo razmerja med mednarodnopravnimi subjekti v času vojne in v zvezi z njo. Zajema razmerja med vojskujočimi se stranmi v oboroženem spopadu, ravnanje in položaj borcev, omejitve in prepovedi uporabe nekaterih orožij, varstvo posebej zaščitenih oseb in objektov v oboroženih spopadih ter žrtve oboroženih spopadov. V primeru vojne veljajo obča pravila mednarodnega prava, poleg tega se aktivirajo še pravila vojnega prava. Njihov primarni namen je predvsem doseganje humanizacije vojne.

Za mednarodno pravo oboroženih spopadov so velikega pomena njegova splošna temeljna načela, najpomembnejša bodo obrazložena v nadaljevanju:

- načelo humanosti,
- načelo vojaške nujnosti,
- načelo proporcionalnosti oziroma sorazmernosti,
- načelo razlikovanja,
- načelo prepovedi diskriminacije,
- načelo prepovedi povzročanja nepotrebnega trpljenja in
- načelo neodvisnosti med *ius in bello* ter *ius ad bellum* (Sancin in drugi 2009).

Slednja načela ne pripadajo nobenemu ločenemu viru mednarodnega prava, temveč so osnovana na temelju pogodb, običajev in splošnih pravnih načel. Pogosto izhajajo iz že obstoječih pravil in izražajo njihovo vsebino ter pomen, pogosto služijo kot vir razlage za obstoječa pravila (Sassoli in Bouvier 1999).

Po Sancinu in drugih (2009) so operativno izjemnega pomena predvsem tri načela:

1. načelo razlikovanja, ki določa, da so napadi dopustni zgolj na vojaške cilje, kar pomeni, da je nujno razlikovati med civilnimi in vojaškimi cilji in se vzdržati napada na civilne cilje.
2. načelo sorazmernosti, ki določa, da je prepovedano povzročati nepotrebne izgube in prekomerno trpljenje; v skladu s tem morata biti odziv in uporaba sredstev v oboroženem spopadu sorazmerna z grožnjo; to načelo se navezuje tudi na načelo prepovedi povzročanja nepotrebne trpljenja, saj se to omeji s sorazmernimi sredstvi,
3. načelo prepovedi diskriminacije, ki določa, da je treba spoštovati, zaščititi in pomagati vsem ranjenim in bolnim, brez kakršnekoli diskriminacije.

Drugi avtorji pod načela izjemnega pomena za pravo oboroženih spopadov vključujejo tudi načelo vojaške nujnosti. To načelo ima svojo podlago v prvem dodatnem protokolu k Ženevskim konvencijam. Načelo opredeljuje 52. Člen tega protokola, ki se glasi: »*Napadi bodo strogo omejeni na vojaške cilje. Vojaški objekti so omejeni na tiste objekte, ki po svoji naravi, lokaciji, namenu ali uporabi bistveno vplivajo na vojaško delovanje in katerih popolno ali delno uničenje, zavzetje ali nevtralizacija v trenutnih okoliščinah predstavlja jasno vojaško prednost*« (Dodatni protokol Ženevskim konvencijam 12 Avgusta 1949, v navezi z zaščito žrtev mednarodnih oboroženih spopadov (Protokol I) 1997).

4.3 Mednarodno običajno pravo

Običajno mednarodno pravo oboroženih spopadov ima, kljub obsežni kodifikaciji in sprejemu večstranskih pogodb, izjemno pomembno vlogo v primerih, ko pride do situaciji, ki niso predvidene v teh pogodbah in kadar so v konflikt vpletene strani, ki niso pogodbene stranke . (Sancin in drugi 2009).

Statut Meddržavnega sodišča mednarodno običajno pravo definira kot splošno prakso, ki je sprejeta kot zakon. Splošno je sprejeto, da je potrebno za obstoj pravila mednarodnega običajnega prava zadostiti dvema kriterijema: praksi držav ter verovanju, da je takšna praksa potrebna, prepovedana ali dovoljena odvisno od narave pravila. Kot prakso držav se upoštevajo tako fizična kot verbalna dejanja. Države morajo tako biti enotne v svojih dejanjih ter v enakih oz. podobnih okoliščinah imeti enako prakso. Ta praksa mora biti obsežna in

reprezentativna vendar ne nujno univerzalna. Za oblikovanje pravila mednarodnega običajnega prava, je zadostna že splošna razširjenost vendar morajo to prakso izvajati države, ki so posebej prizadete pri obravnavanem problemu (Henckaerts in Doswald-Beck 2005).

V mednarodno običajno pravo se je vključila že velika večina določb ženevskih konvencij iz leta 1949, kar vključuje tudi skupni 3. člen Ženevskih konvencij. Slednji določa da:

Pri oboroženem spopadu, ki ni mednarodnega pomena, a se začne na ozemlju ene visokih pogodbenic, mora vsaka vojskujoča se stran uporabljati vsaj naslednje določbe:

1. Z osebami, ki neposredno ne sodelujejo v sovražnostih, tudi s pripadniki oboroženih sil, ki so odložili orožje in z osebami, ki zaradi bolezni, ran, ujetništva ali drugih razlogov niso več sposobne za boj je treba vedno ravnati humano, brez vsake neugodne diskriminacije, na podlagi rase, barve, veroizpovedi, prepričanja, spola, rojstva, premoženjskega stanja ali kakršnegakoli drugega podobnega merila. Proti prej navedenim osebam morajo ostati zmeraj in povsod prepovedani naslednji postopki:

a. Ogrožanje življenja in nasilje nad osebnostno nedotakljivostjo, kar velja še zlasti za umor kakršnekoli vrste, pohabljenje, okrutnosti in mučenje,

b. Jemanje talcev,

c. Žalitev osebnega dostojanstva, še posebej sramotilno in poniževalno ravnanje,

d. Izrekanje in izvrševanje kazni brez predhodnega sojenja pred rednim sodiščem, kar zagotavlja vsa sodna jamstva, ki jih civilizirani narodi priznavajo kot neobhodna.

2. Ranjence in bolnike je treba zbrati in zanje poskrbeti. Nepristranska humanitarna organizacija, kot je mednarodni komite Rdečega križa, lahko stranem v spopadu ponudi svoje usluge. Strani v spopadu si bodo poleg tega prizadevale s posebnimi sporazumi uveljaviti, delno ali v celoti, tudi druge določbe te konvencije. Uporaba predhodnih določb pa sme vplivati na pravni položaj strani v spopadu.. (Sancin in drugi 2009).

Pri tem je pomembno poudariti, da je 3. člen po svoji naravi zavezujoč tudi za uporniške skupine v notranjem oboroženem spopadu. Ne le za skupine, ki se borijo proti vladi temveč tudi za skupine, ki se borijo med seboj (Sancin in drugi 2009). Kljub skromnim ambicijam skupnega tretjega člena, so se države pogosto poizkušale izogniti njegovi uporabi pod pretvezo, da konflikt ne spada v njegov okvir temveč gre le za t.i. policijsko akcijo. Vendar je v situacijah, kjer ni jasno ali v oboroženem spopadu veljajo Ženevske konvencije v svoji celoti, skupni 3. člen ohranjal svoj pomen, kot zagotovilo minimalne zaščite (Detter 2009).

4.4 Sporazumi, ki obvezujejo strani v konfliktu

Obseg in trajanje oboroženega konflikta v Siriji ter stopnja organizacije nevladnih oboroženih skupin, ki se borijo proti Sirskemu režimu, po mnenju organizacije RULAC definirajo situacijo kot oboroženi konflikt, ne-mednarodnega značaja. Podobno mnenje je podal tudi mednarodni komite Rdečega križa (Rule of Law in armed conflict project 2012).

V kolikor oboroženi spopad definiramo kot oboroženi spopad ne-mednarodnega značaja, so v njem za stranke v spopadu zavezujoča naslednja določila mednarodnega humanitarnega prava:

- skupni 3. člen Ženevskih konvencij iz leta 1949,
- drugi dopolnilni protokol k ženevskim konvencijam,
- mednarodno običajno pravo veljavno za ne-mednarodne oborožene spopade (opisano v predhodnem poglavju),
- mednarodno pravo človekovih pravic (Rule of Law in armed conflict project 2012).

Skupni 3. člen ženevskih konvencij je bil opisan že predhodno vendar je na temu mestu pomembno razložiti njegov odnos z Drugim dopolnilnim protokolom k ženevskim konvencijam. Drugi dopolnilni protokol je nastal predvsem zaradi pomanjkljivosti skupnega 3. člena. Slednji ne vsebuje definicije oboroženega spopada, ki ni mednarodnega pomena, kar je posledično pogosto privedlo do zanikanja njegove aplikacije na podlagi različne interpretacije oboroženega spopada. Da bi povečali zaščito žrtev notranjih oboroženih spopadov, je nastal drugi dopolnilni protokol, ki vsebuje konkretnije določbe, po katerih se določa ali gre za oboroženi spopad ne-mednarodnega značaja (Sancin in drugi 2009). A Drugi dopolnilni protokol velja le za države, ki so k njemu pristopile. Sirija ni ena izmed teh

držav, zato določila drugega dopolnilnega protokola v Sirskem konfliktu ne morejo biti neposredno uporabljena. Prav tako Sirija ni pristopila k Rimskemu statutu, kar posledično pomeni, da Mednarodno kazensko sodišče ne more izvajati pristojnosti nad vojnimi zločini, ki naj bi se zgodili na teritoriju Sirije, razen v primeru, da jih v obravnavo poda Varnostni svet Združenih Narodov (Rule of Law in armed conflict project 2012).

V okviru mednarodnega prava človekovih pravic, je Sirija država pogodbenica naslednjih sporazumov:

- Splošna deklaracija o človekovih pravicah,
- Mednarodni pakt o državljanskih in političnih pravicah (vendar ni podpisnica obeh dodatnih protokolov),
- Mednarodni konvencija o odpravi vseh vrst rasne diskriminacije,
- Konvencija o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk,
- Konvencija proti mučenju in drugim krutim, nečloveškim ali poniževalnim kaznim ali ravnanju,
- Konvencija o otrokovih pravicah (ter tudi oba dodatna protokola ki urejata pravice otroka v oboroženih spopadih ter problematiko otrok sužnjev, prisilne prostitucije ipd.) (Rule of Law in armed conflict project 2015).

V skladu z pogodbami katerih stranka je Sirija, mora svojim državljanom zagotoviti vsaj sledeče pravice:

1. Pravico do življenja.

Pravico do življenja ureja že Splošna deklaracija o človekovih pravicah: »Vsakdo ima pravico do življenja, do prostosti in do osebne varnosti.« (Splošna deklaracija človekovih pravic, 3. Čl.). Prav tako jo ureja Mednarodni pakt o državljanskih in političnih pravicah:

1. Vsak Človek ima prirojeno pravico do življenja. Ta pravica mora biti z zakonom zaščiten. Nikomur ne sme biti življenje samovoljno vzeto.

2. V državah, v katerih smrtna kazen ni odpravljena, se sme smrtna obsodba izreči le za najhujše zločine, v skladu z zakonodajo, ki je bila v veljavi takrat, ko je bilo kaznivo dejanje storjeno; sodba tudi ne sme biti v nasprotju z določbami tega Pakta in ne s Konvencijo o preprečevanju in kaznovanju zločina Genocida. Ta

kazen se sme izvršiti samo na podlagi pravnomočne sodbe, ki jo je izreklo pristojno sodišče. (Mednarodni pakt o državljanski in političnih pravicah, 6. Čl.).

2. Pravico do prostosti in osebne varnosti.

Pravica do prostosti in osebne varnosti je v primeru Sirije pomembna predvsem zaradi domnevnih samovoljnih pridržanj civilistov in protestnikov s strani vladnih sil ter posledičnih sojenj brez pravnega varstva. Pravico ureja tako 3. člen Splošne deklaracije človekovih pravic, ki je bil omenjen predhodno ter 9. člen Mednarodnega pakta o državljanskih in političnih pravicah:

»1. Vsak posameznik ima pravico do prostosti in osebne varnosti. Nihče ne sme biti samovoljno prijet ali priprt. Nikomur ne sme biti vzeta prostost, razen iz razlogov in po postopku, kot to določa zakon.

2. Vsakdo, ki je aretiran, mora biti v času aretacije obveščen o razlogih za aretacijo in mora biti brez odlašanja obveščen o obtožbi proti njemu.

3. Vsakdo, ki je aretiran ali mu je vzeta prostost zaradi obtožbe, da je storil kaznivo dejanje, mora biti brez odlašanja izročen sodniku ali uradni osebi, ki jo zakon pooblašča za izvrševanje sodne pristojnosti in je upravičen do sojenja v razumnem roku ali mora biti izpuščen. Pripor tistih oseb, ki čakajo na sojenje, ne sme biti splošno pravilo vendar sme biti izpustitev na prostost pogojena z zagotovili, da bodo prišle na obravnavo in k vsem drugim procesnim dejanjem in, če je potrebno, na izvršitev sodbe.

4. Vsakdo, ki je aretiran ali priprt in mu je s tem vzeta prostost, ima pravico pritožiti se na sodišče, da to brez odlašanja odloči o zakonitosti pripora in odredi izpustitev če pripor ni zakonit. (Mednarodni pakt o državljanskih in političnih pravicah, 9. Čl.).

3. Prepoved mučenja.

Obe strani v konfliktu sta obtoženi mučenja ujetnikov vendar v kolikor protivladne sile obvezujejo le določbe 3. skupnega člena Ženevskih konvencij ter mednarodno običajno pravo, vladne sile obvezujejo tudi določbe Konvencije proti mučenju in drugim krutim, nečloveškim ali poniževalnim kaznim ali ravnanju:

1. Vsaka država članica izvaja zakonske, upravne, sodne ali druge učinkovite ukrepe, da bi na ozemlju pod svojo jurisdikcijo preprečila mučenje.

2. Kot opravičilo za mučenje se ne more navesti nikakršna izredna okoliščina - bodisi da gre za vojno stanje ali vojno nevarnost, notranjo politično nestabilnost ali kako drugo izredno stanje.

3. Kot opravičilo za mučenje se ne more navesti odredba kake nadrejene osebe ali organa oblasti. (Konvencija proti mučenju in drugim krutim, nečloveškim ali poniževalnim kaznim ali ravnanju, 2. čl.).

Prepoved mučenja prav tako vsebuje mednarodni pakt o državljanskih in političnih pravicah: »Nihče ne sme biti podvržen mučenju ali nečloveškemu ali ponižujočemu ravnanju ali kaznovanju. Še posebej je prepovedano delati na kom brez njegove privolitve medicinske ali znanstvene poskuse.« (Mednarodni pakt o državljanskih in političnih pravicah, 7. čl.). Mučenje v Siriji naj bi bilo pogosto, neodvisna mednarodna preiskovalna komisija o Siriji poroča, da je bilo mučenje v nepokornih soseskah že del prvih vojaških akcij. (Neodvisna mednarodna preiskovalna komisija o Siriji 2014a.).

4. Pravico do pravnega varstva.

Sirska vlada je pogosto obtožena tudi odrekanja pravice do pravnega varstva. Neodvisna mednarodna preiskovalna komisija o Siriji poroča, da vlada pogosto arbitrarno aretira osumljence, kar pogosto spremlja mučenje in nehumano ravnanje ter prisilna izginotja brez sojenja (Neodvisna mednarodna preiskovalna komisija o Siriji. 2014a.). To je v nasprotju z določbami Mednarodnega pakta o državljanskih in političnih pravicah:

1. *Pred sodišči so vsi enaki. Vsakdo ima pravico, da se njegov primer pravično in javno obravnava pred pristojnim, neodvisnim in nepristranskim, po zakonu ustanovljenim sodiščem, ki odloči o utemeljenosti sleherne obtožbe vložene zoper njega v kazenski zadevi ali o njegovih civilnih pravicah in obveznostih. Javnost in tisk smeta biti izključena med vso obravnavo ali delom obravnave če:*

- *to zahtevajo morala, javni red ali nacionalna varnost v demokratični družbi,*
- *to zahteva zasebno življenje strank,*
- *je sodišče mnenja, da je to absolutno potrebno zaradi posebnih okoliščin primera, ker bi javnost škodovala interesom pravice; vendar mora biti vsaka v kazenski ali*

civilni zadevi izrečena sodba javna, razen če terjajo mladoletnikove koristi drugačno ravnanje ali če se razprava nanaša na spor o zakonski zvezi ali na skrbništvo nad otroki.

2. Vsakdo, ki je obtožen kaznivega dejanja, velja za nedolžnega, dokler ni v skladu z zakonom spoznan za krivega. (Mednarodni pakt o državljanskih in političnih pravicah 14. čl.).

Omejitve določenih pravic se sicer lahko izvajajo v primeru izrednega stanja države vendar je v vseh primerih absolutno prepovedano omejevanje določenih pravic:

Če izjemna splošna nevarnost ogroža obstanek države in je to objavljeno z uradnim aktom, smejo države pogodbenice tega Pakta ukreniti kaj, kar razveljavlja njihove obveznosti iz tega Pakta vendar strogo v obsegu, ki ga tako stanje zahteva; pogoj pa je, da taki ukrepi niso neskladni z drugimi obveznostmi, ki jim jih nalaga mednarodno pravo, in da nimajo za posledico diskriminacije, ki bi temeljila le na rasi, barvi, spolu, jeziku, veri ali socialnem poreklu. 2. Prejšnja določba ne dopušča nobenega razveljavljanja 6. in 7. člena, 1. in 2. odstavka 8. člena, 11., 15., 16., in 18. člena tega Pakta. (Mednarodni pakt o državljanskih in političnih pravicah 4. čl.).

Te določbe sicer omejujejo le ravnanje vladnih sil, saj nevladni akterji niso stranke v pogodbah. Vendar v mednarodnem pravu vedno več sprejemanja pridobiva mnenje, ki je podano v poročilu misije Združenih narodov v Afganistanu: »Čeprav nevladni akterji formalno ne morejo postati stranke v mednarodnih pogodbah, ki urejajo človekove pravice, mednarodno pravo človekovih pravic vedno bolj zavzema položaj, da morajo nevladni akterji, v kolikor izvajajo de facto nadzor nad ozemljem, spoštovati obveznosti mednarodnega humanitarnega prava.« (United Nations Assistance Mission in Afghanistan 2013.)

Na področju omejevanja določenih vrst orožja je Sirija država pogodbenica Ženevskega protokola o prepovedi uporabe dušljivih, strupenih ali drugih plinov in bakterioloških načinov bojevanja. Vendar pa protokol velja le za oborožene spopade mednarodnega značaja, zato so pravne posledice manj predvidljive. Kljub temu, pa je mednarodni komite rdečega križa leta 2005 sklenil, da je prepoved uporaba kemičnega orožja v oboroženih spopadih tako mednarodnega kot ne-mednarodnega značaja prešla v mednarodno običajno pravo oboroženih spopadov. V primeru uporabe bi Varnostni svet Združenih narodov lahko

pooblastil Mednarodno kazensko sodišče za obravnavo kršitev ter kršitelje kazensko preganjal za vojne zločine (Spence in Brown 2012).

5 Kršitve vpletenih strani

Obravnavanje kršitev človekovih pravic ter vojnih zločinov med konfliktom, ki še traja, je težavno predvsem zaradi težke dostopnosti virov oziroma ne-kredibilnosti le-teh. V skladu s tem kot najbolj verodostojen vir, ki bo uporabljen za obravnavo kršitev v nadaljevanju, štejem poročila Neodvisne mednarodne preiskovalne komisije o Siriji. (V nadaljevanju: Komisija) Neodvisna mednarodna preiskovalna komisija o Siriji je, s strani Sveta za človekove pravice, nastala 22. avgusta. Komisija ima mandat preiskovanja vseh domnevnih kršitev mednarodnega prava človekovih pravic, ki so bila storjena po marcu 2011. Komisija je prav tako zadolžena za preiskovanje kršitev, ki so lahko obravnavane kot zločini proti človeštvu. Od njene vzpostavitve je Komisija izdala že 9 poročil ter več krajših periodičnih poročil, ki obravnavajo kršitve med marcem 2011 in januarjem 2015 (Neodvisna mednarodna preiskovalna komisija o Siriji 2012).

Zaradi obsežnosti poročil se bo raziskava v nadaljevanju omejila na zadnja tri poročila, ki obravnavajo kršitve vladnih in protivladnih sil med 15. julijem 2013 in 15. januarjem 2015.

5.2 Kršitve pripadnikov vladnih sil

Vladne sile so obtožene grobih kršitev človekovih pravic in neupoštevanja mednarodnega prava oboroženih spopadov. Kršitve vladnih sil, kar vključuje tako Sirsko vojsko kot različne milice, lahko razdelimo na kršitve, ki se navezujejo na zlorabo civilistov ali borcev ki so *hors de combat*, ter na kršitve, ki se navezujejo na izvajanje oboroženih sovražnosti.

Kršitve, ki se navezujejo na zlorabo civilistov ali borcev ki so hors de combat nadalje delimo na :

1. Poboje in neupravičeno ubijanje;

Do pobojev pogosto prihaja zaradi etničnega izvora posameznika. Vladne sile naj bi, zaradi njihove domnevne povezave z opozicijo, predvsem diskriminirala proti Beduinom. Komisija

navaja več primerov, ko je pripadnikom te etnične manjšine bilo samovoljno vzeto življenje. Vladne sile kot cilje obravnavajo bolne ter ranjene osebe ter predvsem moške, ki iščejo medicinsko oskrbo za rane, ki nakazujejo, da so sodelovali v oboroženih spopadih. Mednarodna komisija poroča o različnih incidentih, ki vključujejo tako poboj bolnikov v bolnišnici Mowasat, kot tudi napad in poboj konvoja ranjencev. Pogosti so tudi napadi na civilno populacijo, ki vključujejo uporabo improviziranih bomb ter racije s strani milic v katerih je pogosto uporabljena prekomerna sila ter samovoljno pobijanje.

Vladne sile naj bi po poročanju Neodvisne mednarodne preiskovalne komisije o Siriji, kot del obsežnega napada na civilno populacijo, izvajale nezakonite poboje. Te napadi vključujejo obstreljevanja s topništvom ter bombardiranja. Koordinacija in aktivna participacija vladnih institucij v teh napadih pa nakazuje, da so bili ti izvedeni kot del institucionalne politike. Poboji, ki so bili del teh napadov, so lahko obravnavani kot zločini proti človeštvu. Vlada je obenem kriva vojnega zločina umora zaradi samovoljnega odvzemanja življenja (Neodvisna mednarodna preiskovalna komisija o Siriji 2014a; 2014b; 2015a).

2. Samovoljno jemanje prostosti in nepravna pridržanja

Vladne sile izvajajo arbitrarne aretacije, predvsem med in takoj za kopenskimi vojaškimi operacijami. Med julijem in septembrom 2013 so vladne sile izvajale kampanjo aretacij v Homsu, Al-Qryatayn, Houlah ter v več drugih mestih. Aretirani so bili predvsem moški in mladi dečki, čeprav so bili med aretiranimi tudi ženske in ostareli. Pogoste so tudi aretacije civilistov, ki prehajajo med kontrolnimi točkami, ki delijo ozemlje pod nadzorom vlade in ozemlje pod nadzorom protivladnih sil. Aretacije so velikokrat izvedene na podlagi prebivališča posameznika. Najpogosteje so aretirani moški in fantje nad starostjo 12 let. Posamezni primeri vključujejo tudi aretacije zdravnikov ter reševalcev, ki so bili pridržali zaradi sodelovanja s »teroristi«. Komisija poroča, da je bilo več civilistov pridržanih brez pravne osnove, njihovo pridržanje ni bilo utemeljeno in ni jim bila priznana pravica do pravnega varstva. Vladne sile so izvajale arbitrarne aretacije in nelegalna pridržanja, kar je v nasprotju z mednarodnim pravom človekovih pravic (Neodvisna mednarodna preiskovalna komisija o Siriji 2014a; 2014b; 2015a).

3. Zajemanje talcev

Čeprav je zajemanje talcev manj razširjeno, kot doslej obravnavane kršitve, so vladne sile obtožene kršenja tudi tega pravila mednarodnega humanitarnega prava. Talci so večinoma

zajeti z namenom izmenjave talcev s protivladnimi silami, ženske so pogosto zajete z namenom izsiljevanja njihovih sorodnikov k predaji. Vladne sile, Nacionalne obrambne sile ter pripadnike milice Shabiha so v zameno za odkupnino zajeli talce v Latakiji in Tartusu. Sirska obveščevalna služba je prav tako ugrabila ženske in otroke na kontrolnih točkah, ki so služile za izmenjavo vojakov, ki so bili pridržani s strani protivladnih sil. V primerjavi z ostalimi obravnavanimi kršitvami, prihaja do jemanja talcev veliko redkeje kot do npr. arbitrarnih aretacij. Čeprav imajo vladne sile pridržane veliko število sorodnikov upornikov ali osumljenih pripadnikov protivladnih sil, se na prvi pogled redko poslužujejo izmenjave le teh za svoje pripadnike ali kot način izsiljevanja (Neodvisna mednarodna preiskovalna komisija o Siriji 2014a; 2015b; 2015a).

4. Prisilna izginotja

Prisilna izginotja pogosto spremljajo arbitrarne aretacije, do njih najpogosteje prihaja na kontrolnih točkah. Vladne sile so po vojaških akcijah izvajale kampanje masovnih aretacij, kar je vodilo do prisilnega izginotja moških, ki so sposobni za borbo v področjih pod njihovim nadzorom. Velika večina aretacij in prisilnih izginotij je bilo zabeleženih v Damasku in njegovi okolici. Žrtve so večinoma moški v starosti med 15 in 60 let. Družine izginulih se pogosto bojijo poizvedovati o njihovih sorodnikih pri vladnih avtoritetah, informacije najpogosteje dobijo skozi podkupovanje ali od izpuščenih zapornikov (Neodvisna mednarodna preiskovalna komisija o Siriji 2014a; 2014b; 2015a).

Sirske vladne sile sistematično zavračajo neupoštevanje pravic pridržanih ter obveščanje njihovih sorodnikov o njihovi usodi ali lokaciji. Prisilna izginotja, ki so izvedena kot del širokega napada na civilno populacijo veljajo kot vojni zločin (Neodvisna mednarodna preiskovalna komisija o Siriji 2014a; 2014b; 2015a).

5. Mučenje in nehumano ravnanje

Sirske vladne sile so se mučenja in nehumanega ravnanja z zaporniki posluževala že od samega začetka nemirov v Siriji leta 2011. Večina poročil o mučenju in nehumanem ravnanju izhaja iz centrov za pridržanje v Damasku in njegovi okolici. Izhajajo tudi iz vojaških bolnišnic npr. Mezzeh in Tishreen ter zopora Sednaya. Večina mučenih je civilistov, ki so bili pridržani na kontrolnih točkah ali med vojaškimi operacijami. Čeprav je največ pridržanih moških, vedno več poročil kot žrtve navaja tudi ženske. Metode mučenja najpogosteje vključujejo pretepanje zapornikov, pogosta je uporaba prisilnih položajev ter mučenje z

elektriko. Za pogoje v zaporu je značilno pomanjkanje hrane, vode, prostora, spanja, higiene ali medicinske oskrbe. To naj bi vodilo v smrt več zapornikov. Opisane pogoje in ravnanje lahko označimo kot kruto, nehumano ali poniževalno ravnanje. Čeprav število prizadetih ni mogoče določiti, število pričanj kaže, da je praksa mučenja in nehumanega ravnanja pogosta, razširjena in prisotna v večini vladnih centrov za pridržanje. Mučenje ter drugo nehumano ravnanje s strani vlade komisija označuje kot zločine proti človečnosti ter vojne zločine, ki jih vlada še naprej izvaja. Komisija prav tako zavzema stališče, da so pripadniki obveščevalnih služb in njihovi vojaški ter civilni nadrejeni individualno kazensko odgovorni, ker takšnih dejanj bodisi niso sposobni bodisi pripravljeni preprečiti in kaznovati (Neodvisna mednarodna preiskovalna komisija o Siriji 2014a; 2014b; 2015a)

6. Spolno nasilje

Mnogo moških, žensk in mladoletnikov je bilo podvrženih namernemu spolnemu poniževanju, mučenju ter posilstvu med pridržanjem s strani vladnih sil. Žrtve so večinoma ženske vendar poročila pogosto omenjajo tudi moške ter mladoletnike. Posilstvo in druge oblike spolnega nasilja predstavljajo resno kršitev mednarodnega humanitarnega prava ter vojne zločine. Storilce ter njihove nadrejene izpostavlja individualni kazenski odgovornosti (Neodvisna mednarodna preiskovalna komisija o Siriji 2015a).

7. Kršitve otrokovih pravic

Kršitve otrokovih pravic so v Siriji pogoste ter obsegajo različne oblike kršitev. Vladne milice rekrutirajo otroke v svoje sile ter jih tudi uporabljajo v bojnih nalogah. Najpogosteje izvajajo naloge na kontrolnih točkah. Starost otrok, ki sodelujejo v oboroženih spopadih, je med 13 in 16 let. Prav tako kot odrasli, so tudi otroci pogosto arbitrarno aretirani in nepravno pridržani. Neobičajno ni niti mučenje in spolno nasilje. Neuspeh Sirske vlade, da zaščiti otroke pred oboroženim konfliktom, je povzročil masovno razseljenost otrok. S ciljanjem šol v vojaških operacijah je bil uničen velik del infrastrukture, posledično je veliko število otrok brez dostopa do izobraževanja (Neodvisna mednarodna preiskovalna komisija o Siriji 2014a; 2014b; 2015a).

S pridržanjem otrok in izpostavljanjem otrok nehumanemu ravnanju ali mučenju, so Sirske sile kršile človekove pravice otrok in pravila mednarodnega humanitarnega prava ter izvajale zločine proti človeštvu (Neodvisna mednarodna preiskovalna komisija o Siriji 2014a; 2014b; 2015a).

Kršitve, ki se navezujejo na izvajanje oboroženih sovražnosti komisija deli na :

1. Nezakonite napade

Slednji obsegajo tako primere napadov na bolnice, reševalne enote, kulturne objekte, šole, verske objekte, ipd. Še najpogosteje se pojavljajo v obliki obstreljevanja ali zračnega bombardiranja območij, ki jih naseljujejo civilisti. Nezakoniti napadi, ki ne spoštujejo zaščiteneh objektov oziroma niso usmerjeni na specifičen vojaški cilj, predstavljajo kršitev mednarodnega humanitarnega prava (Neodvisna mednarodna preiskovalna komisija o Siriji 2014b).

2. Napadi na zaščitene osebe in objekte

Vladne sile so tekom konflikta med njihovimi vojaškimi operacijami ciljale na bolnice. Da bi se izognile napadom s strani vladnih sil, preostale delujoče bolnice in zdravstvene ustanove ne označujejo več stavb z rdečim križem oziroma rdečim polmesecem (Neodvisna mednarodna preiskovalna komisija o Siriji 2015a). Napadi na zdravstvene delavce in ustanove kršijo skupni 3. člen Ženevskih Konvencij ter običajno mednarodno pravo ter predstavljajo vojne zločine. Pogostost napadov na zdravstvene ustanove v področjih pod nadzorom protivladnih sil kaže na namerno politiko. Vladne sile z uničevanjem zdravstvene infrastrukture zanika civilistom in borcem dostop do medicinske oskrbe ter posledično povečujejo smrtne žrtve ter število trajno poškodovanih (Neodvisna mednarodna preiskovalna komisija o Siriji 2014a)

3. Uporaba prepovedanega orožja

Sirska vlada je bila tekom konflikta obtožena uporabe kemičnega orožja. Komisija poroča o uporabi klora in sarina v območjih poseljenih s civilisti. Čeprav komisija ne more zagotovo dokazati storilcev, v svojih poročilih namiguje na vlado kot najbolj verjetne krivce (Neodvisna mednarodna preiskovalna komisija o Siriji 2014a). Poleg domnevne uporabe kemičnega orožja, ki odmeva v medijih, je Sirska vlada obtožena uporabe tudi zažigalnega orožja. Komisija navaja primer uporabe zažigalnega orožja v napadu na šoli v Aleppu. Z uporabo zažigalnega orožja je vlada kršila mednarodno humanitarno pravo, ki prepoveduje uporabo orožja, ki povzroča prekomerno trpljenje ali je nediskriminatorno po svoji naravi (Neodvisna mednarodna preiskovalna komisija o Siriji 2014b).

4. Obleganja in zanikanje ekonomskih, socialnih in kulturnih pravic ter humanitarne pomoči

Vladne sile nepokorne soseske oblegajo sistematično in koordinirano. Na kontrolnih točkah so pogosto izvedene arbitrarne aretacije, zasežena je hrana in druge osnovne potrebščine, bolnim in ranjenim je preprečen dostop do zdravstvene pomoči. (Neodvisna mednarodna preiskovalna komisija o Siriji 2014b). Vlada prav tako preprečuje oskrbo z medicinskimi pripomočki in zdravili do obleganih območij. Le-to z izgovorom, da bi ta lahko bila uporabljena na ranjenih borcih protivladnih sil. S preprečevanjem dostopa do zdravstvene oskrbe in humanitarne pomoči, Sirija krši določbe skupnega 3. člena Ženevskih konvencij, ki nalagajo odgovornost skrbi za bolne in ranjene. Obleganja in nediskriminatorna obstreljevanja in bombardiranja so poleg omenjenih problemov močno omejila svobodo gibanja Sirskih državljanov. Mnogi niso zmožni ali se bojijo prehajati preko kontrolnih točk, kar jim onemogoča dostop do svojih delovnih mest ter zdravstvene pomoči (Neodvisna mednarodna preiskovalna komisija o Siriji (Neodvisna mednarodna preiskovalna komisija o Siriji 2014a; 2014b; 2015a).

5. Arbitrarne in prisilne razselitve

Zračna bombardiranja vladnih sil in obstreljevanja območij poseljenih s civilisti so povzročila arbitrarno razselitev. Razselitev je najbolj množična v Aleppu in Damasku ter v provinci Daraa. S povzročitvijo razselitve takšnega obsega, vlada ni uspela zadostiti svojim odgovornostim pod mednarodnim humanitarnim pravom, ki zahtevajo zaščito civilistov. Prav tako ni uspela sprejeti vseh možnih ukrepov, da prizadete civiliste oskrbi s prebivališčem, hrano, zdravstveno oskrbo, higienskimi pogoji ter varnostjo. To predstavlja neupoštevanje njenih odgovornosti običajnega mednarodnega humanitarnega prava (Neodvisna mednarodna preiskovalna komisija o Siriji 2014a).

5.1 Kršitve protivladnih skupin

Poleg Sirske vlade so v oboroženem konfliktu grobih kršitev mednarodnega humanitarnega prava obtožene tudi protivladne skupine. Kot opisano v poglavju, ki opredeljuje akterje v konfliktu, se protivladne skupine močno razlikujejo tako po ideologijo, kot po načinu delovanja in ciljih. Ker je število protivladnih skupin obsežno, se bom v nadaljevanju omejil

le na tri protivladne skupine in sicer Svobodno sirsko vojsko, Islamsko državo ter Jabhat al Nusra. V kolikor se skupine med seboj dejansko močno razlikujejo, bo tudi njihova vpletenost v kršitve različna, pri čemer gre pričakovati, da dvojica bolj ekstremističnih skupin bolj pogosto izvaja kršitve.

Protivladne skupine so tako kot Sirska vlada obtožene kršitev, ki se navezujejo na zlorabo civilistov ali borcev ki so hors de combat:

1. Poboji in neupravičeno ubijanje

Vse tri skupine so po poročilih komisije vpletene v poboje in neupravičeno ubijanje. Vendar je Svobodna Sirska vojska, v primerjavi z obema drugima skupinama, veliko manjkrat omenjena v poročilih komisije (le dvakrat). Prav tako gre za posamične incidente, ki vključujejo pripadnike Sirske vojske in ne civiliste. Ker gre za redke in posamične primere, je prav tako težko opredeliti dejanja kot redno prakso ter določiti individualno odgovornost poveljujočih, ki tega ne preprečijo. Pomembno je poudariti tudi, da se je število kršitev od začetka prvega obravnavanega poročila do zadnjega močno povečala. Predvsem se je povečalo število kršitev s strani Islamske države. Usmrtitve na javnih prostorih so postale vsakodneven pojav v Raki in v drugih področjih pod nadzorom Islamske države v okolišju Aleppa. Žrtve so po navadi obtožene sodelovanja z drugimi oboroženimi skupinami ali kršenja etične kode. Večina usmrčenih je moških vendar so med žrtvami tudi otroci in ženske. Poleg neupravičenega ubijanja je Islamska država kriva povzročitve več pobojev. Kot del svoje ofenzive na vladne sile je izvedla poboje v Ar Rakah, Dayr az Zawr ter Al Hasakah. S prej opisanim ravnanjem je Islamska država povzročila zločin proti človeštvu in kršila skupni 3. člen ženevskih konvencij. Skupina Jabhat al Nusra sicer deli podobno ideologijo z Islamsko državo vendar zakrivi manj zločinov ali so ti slabo dokumentirani. Obe skupini se sicer ne razlikujeta po dejanjih vendar le po številu in obsegu dejanj. Tako kot Islamska država so pripadniki skupine Jabhat al Nusra zakrivali poboje. Najbolj znan je poboj v vasi Al-Rahjan, kjer so pripadniki skupine vdrli v rezidenco obrambnega ministra in obenem izvedli poboj nad lokalnimi civilisti. Skupina je izvedla tudi posamične neupravičene usmrtitve civilistov ali zaradi njihovega etničnega porekla (predvsem je ogrožena Kurdska manjšina) ali zaradi domnevne pripadnosti drugim oboroženim skupinam. V skladu s tem je skupina kriva istih kršitev kot Islamska država (Neodvisna mednarodna preiskovalna komisija o Siriji 2014a; 2014b; 2015a)

2. Samovoljno jemanje prostosti in nepravna pridržanja

Nevladne oborožene skupine so arbitrarno odvzele prostost osebam ter s tem kršile mednarodno humanitarno pravo. Pridržani niso imeli možnosti ugovora pridržanju ali pregleda pravnosti pridržanja z neodvisne strani. Samovoljnega jemanja prostosti in nepravnega pridržanja oseb so obtožene vse tri skupine vendar Islamska država predstavlja največjega kršitelja na tem področju. Posameznikom je prostost praviloma odvzeta na podlagi etnične ali verske pripadnosti ter potencialne pripadnosti drugim oboroženim skupinam. Med žrtvami so največkrat moški, pogosto so pridržane tudi ženske, ki so sicer najpogosteje pridržane zaradi kršenja vsiljenega etičnega kodeksa (Neodvisna mednarodna preiskovalna komisija o Siriji 2014a).

3. Zajemanje talcev

Vojskujoče strani so se posluževale zajemanja talcev, kar nasprotuje mednarodnem humanitarnem in kazenskem pravu. Prav tako to predstavlja kršitev skupnega 3. člena Ženevskih konvencij. V kolikor so prej omenjenih kršitev v večji ali manjši meri zakrivali vsi obravnavani protivladni akterji, pri kršitvi zajemanja talcev prevladuje nevladna skupina Jabhat al Nusra. Ta skupina je tekom operacij v Latakiji ugrabila preko 200 civilistov. Čeprav v zajemanju talcev prevladuje predvsem Jabhat al Nusra, je pred kratkim prišlo do povečanja teh kršitev s strani Islamske države, veliko število storilcev ni možno uvrstiti v te skupine ali so neidentificirani. Podobno kot vladne sile, proti-vladne skupine talce bodisi uporabljajo za izmenjavo talcev bodisi zanje zahtevajo odkupnine (Neodvisna mednarodna preiskovalna komisija o Siriji 2014a; 2014b; 2015a).

4. Prisilna izginotja

Islamska država je pred kratkim začela prevzemati prakse, ki vodijo do prisilnih izginotij. To je v nasprotju z mednarodnim humanitarnim pravom. Med pridržanimi so predvsem aktivisti, verski voditelji ter tisti, ki niso videni kot podporniki skupine. Izginotja so najbolj pogosta v Raki in Aleppu. Čeprav je verjetno, da so podobnih kršitev krive tudi druge protivladne oborožene skupine, poročila komisije niso zabeležila takšnih incidentov (Neodvisna mednarodna preiskovalna komisija o Siriji 2014a; 2014b; 2015a).

5. Mučenje in nehumano ravnanje

Mučenja in nehumanega ravnanja z zaporniki se poslužuje velik del protivladnih oboroženih skupin. Med najbolj zloglasnimi sta Jabhat al Nusra ter Islamska država. Čeprav obe skupini izvajata te zločine, je ponovno največja kršiteljica Islamska država. V kolikor Jabhat al Nusra pogosto muči vojne ujetnike, Islamska država mučenje izvaja kot del sistematičnega napada na civilno populacijo. V primerjavi z ostalimi skupinami so poročila o mučenju s strani Islamske države veliko bolj pogosta. Zato je komisija zaključila, da gre v tem kontekstu za zločin proti človeštvu medtem ko se ostali primeri mučenja obravnavajo kot vojni zločin. Mučenje je v mednarodnem pravu absolutno prepovedano in predstavlja kršitev tako mednarodnega humanitarnega prava kot tudi skupnega 3. člena Ženevskih konvencij. Med mučenimi so tako pripadniki vladnih sil, pripadniki drugih protivladnih skupin, kot tudi posamezniki, ki kršijo etični kodeks Islamske države (Neodvisna mednarodna preiskovalna komisija o Siriji 2014b; 2015a). Na tej točki je potrebno poudariti tudi, da v obravnavanih poročilih komisija ni zabeležila nobenega primera mučenja s strani Svobodne Sirske vojske.

6. Spolno nasilje

Tako kot vladne sile so tudi protivladne skupine obtožene spolnega nasilja. Vendar je poročil spolnega nasilja povzročena s strani protivladnih akterjev občutno manj. V veliko primerih ne vključujejo posilstva temveč druge oblike spolnega nasilja. Prav tako je potrebno poudariti, da komisija kot glavnega kršitelja na tem področju ponovno izpostavlja Islamsko državo. Po poročanju komisije so oborožene skupine, ki pripadajo Islamski državi, Ahrar Al-Shamu in Jabhat al Nusri namenoma kot tarče izpostavili ženske in otroke na osnovi njihovega spola, z namenom zajemanja talcev in uporabe v izmenjavi (Neodvisna mednarodna preiskovalna komisija o Siriji 2014b). Poleg zajemanja talcev na podlagi spola, je Islamska država prav tako kriva prisilnega spolnega suženjstva, katerega žrtve so stotine Kurdskih žensk zajetih avgusta v napadu na goro Sinjar. V skladu s svojo ideologijo Islamska država ženskam priznava tudi veliko manj pravic kot moškemu delu populacije. Vsiljena jim je koda oblačenja, katere kršenje vodi v fizično kaznovanje ali usmrnitev. Poleg žensk so žrtve spolnega nasilja tudi homoseksualni moški, ki so na podlagi spolne usmerjenosti mučeni in usmrčeni. Fizično kaznovanje in nehumano ali kruto ravnanje predstavlja kršenje mednarodnega humanitarnega prava. V obsegu, ki ga izvaja Islamska država, predstavlja sistematičen napad na civilno populacijo, kar predstavlja vojni zločin (Neodvisna mednarodna

preiskovalna komisija o Siriji 2015a). Komisija tu prav tako ni zabeležila primerov spolnega nasilja s strani Svobodne sirske vojske, ta sicer ne trdi, da do kršitev ne prihaja vendar zagotovo ni sistematično in široko razširjeno kot v primeru Islamske države.

7. Kršitve otrokovih pravic

Protivladne sile se tako kot vladne prav tako poslužujejo rekrutacije otrok v oborožene skupine. To je najbolj razširjeno v teritorijih pod nadzorom Islamske države vendar so iste kršitve krivi tudi pripadniki Svobodne sirske vojske ter pripadniki Jabhat Al- Nusra. Oborožene skupine otrokom od 12 do 14 leta starosti že podajajo dolžnosti na kontrolnih točkah. Prav tako s strani oboroženih skupin dobijo osnovno urjenje z orožjem. Ekstrem tega predstavlja Islamska država, ki je vzpostavila več šol za urjenje otrok, kjer te rekrutira z obljubami finančnih nagrad. To nakazuje, da skupina sistematično uri otroke za sodelovanje v oboroženem konfliktu. V skladu z opisanim protivladne skupine kršijo mednarodno humanitarno pravo ter mednarodno pravo človekovih pravic. Z uporabo otrok, ki so mlajši od 15 let v oboroženem konfliktu, so storile vojni zločin (Neodvisna mednarodna preiskovalna komisija o Siriji 2014a; 2014b; 2015a).

Poleg uporabe otrok v oboroženem konfliktu, sta skupini Islamska država ter Jabhat al Nusra krivi tudi nediskriminatornih napadov na civilno populacijo, kjer so bili med žrtvami tudi otroci in sicer z zajemanjem otrok kot talcev ter izpostavljanjem otrok mučenju ali nehumanemu ravnanju. V nekaterih primerih prihaja tudi do usmrtitve otrok, ki so obtoženi pripadnosti drugi oboroženi skupini ali na podlagi etnične pripadnosti. Skrajni primeri opisujejo tudi uporabo otrok kot krvnikov. Opisano je v nasprotju z mednarodnim humanitarnim pravom ter zadostuje kriterijem vojnih zločinov (Neodvisna mednarodna preiskovalna komisija o Siriji 2015a).

Protivladne oborožene skupine so poleg prej opisanih kršitev obtožene tudi kršitev, ki se navezujejo na izvajanje oboroženih sovražnosti:

1. Nezakoniti napadi

Protivladne oborožene skupine obstreljujejo vladne položaje v območjih poseljenih s civilisti. Ker je njihova oborožitev omejena, pogosto streljajo nediskriminatorno, kar povzroča civilne žrtve. Zaradi domnevne podpore vladi, ki izhaja iz skupnosti, pogosto prihaja tudi do primerov, ko protivladne sile namenoma ciljajo na civilne cilje. Poleg obstreljevanja civilnih ciljev, se protivladne sile tudi močno zanašajo na uporabo avto bomb ter improviziranih

eksplozivnih naprav. Za to sta krivi predvsem skupini Jabhat Al Nusra ter Islamska država. Primerov, ko bi odgovornost za take napade prevzela Svobodna sirska vojska, komisija ni zabeležila. Napadi z omenjenimi sredstvi v območjih poseljenih s civilisti predstavljajo kršitev mednarodnega humanitarnega prava, kot napad usmerjen na civiliste predstavljajo vojni zločin. Komisija poroča tudi o pogosti uporabi civilnih zgradb, bolnic in drugih zaščiteneh objektov za izvajanje oboroženih sovražnosti s strani protivladnih skupin, predvsem Islamske države. To predstavlja kršitev mednarodnega običajnega prava (Neodvisna mednarodna preiskovalna komisija o Siriji 2014b; 2015a).

2. Napadi na zaščitene osebe in objekte

S strani protivladnih skupin so pogosti napadi na zaščitene osebe in objekte. Za veliko večino kršitev stoji Islamska država, pogosta kršiteljica je tudi skupina Jabhat Al Nusra. Obe skupini sta obtoženi napadov na verske voditelje, humanitarne in zdravstvene delavce ter novinarje. V Siriji je bilo samo leta 2013 ubitih 28 novinarjev, kar državo uvršča na prvo mesto po nevarnosti za medijske delavce. S stalnimi napadi na novinarje, oborožene skupine, predvsem Islamska država, krši mednarodno humanitarno pravo. Takšni napadi predstavljajo tudi grožnjo pravici do izražanja, v primerih napadov na verske voditelje predstavljajo grožnjo svobodnega izražanja veroizpovedi. Poleg napadov na zaščitene osebe sta obe skupini izvedli napade tudi na zaščitene objekte. Jabhat Al Nusra je na primer kriva napada na Utrdbo v Aleppu, ki je zaščitena kot del kulturne dediščine. Islamska država v svojih akcijah pogosto cilja na šole ter verske objekte. Skupini tako izvajata napade, ki kršijo določila običajnega mednarodnega humanitarnega prava, napadi so po mnenju komisije lahko opredeljeni kot vojni zločini (Neodvisna mednarodna preiskovalna komisija o Siriji 2014b; 2015a).

3. Obleganja in zanikanje ekonomskih, socialnih in kulturnih pravic

Tekom konflikta so protivladne skupine prav tako oblegale mesta ali četrti. Pri tem so civilni populaciji pogosto izklopili elektriko ter dotok vode, neobičajno ni niti požiganje obdelovalnih površin. Takšnih dejanj sta obtoženi tako Jabhat Al Nusra kot Islamska država (npr. v mestu Kobane), ki s svojimi napadi na objekte, ki so nujni za preživetje civilnega prebivalstva kršita mednarodno humanitarno pravo. Čeprav poročila ne omenjajo zanikanja prehajanja humanitarne pomoči v oblegana mesta, je v skladu z zanikanjem že osnovnih pogojev za preživetje pričakovano, da je bila tekom obleganj tudi humanitarna in zdravstvena pomoč omejena (Neodvisna mednarodna preiskovalna komisija o Siriji 2014a; 2014b; 2015a)

4. Arbitrarne in prisilne razselitve

Skupini Jabhat Al Nusra ter Islamska država sta tekom konflikta pod grožnjo nasilja povzročili množično razselitev civilnega prebivalstva. Kršitve izvajata obe skupini vendar, glede na razliko v velikosti skupin in teritorija pod njihovo kontrolo, so kršitve veliko bolj pogoste pod Islamsko državo. Pred prisilno razselitvijo so ogroženi predvsem pripadniki Kurdske manjšine. Komisija je zaključila, da vzorec ravnanja protivladnih skupin v Raki in Aleppu nakazuje na koordinirano in planirano kampanjo za razselitev Kurdskih civilistov. Uporabljene metode, grožnja z nasiljem in ugrabitve nakazujejo na namerno razselitev na osnovi etnične pripadnosti. Takšno ravnanje, ki ni upravičeno zaradi varnosti civilistov ali vojaške nujnosti pa velja kot vojni zločin (Neodvisna mednarodna preiskovalna komisija o Siriji 2014a; 2014b; 2015a).

5.2 Rezultati analize: Primerjava ravnanja vpletenih strani

Primerjava ravnanja in kršitev vpletenih strani je problematična zaradi dejstva, da protivladne skupine ne sestavljajo homogene skupine. Razlikujejo se tako po ideologiji, ciljih in metodah. V skladu s tem se razlikujejo tudi njihove kršitve tekom konflikta.

Pri primerjavi ravnanja s civilisti ter borci, ki niso zmožni za boj, se obe strani v večji meri po ravnanju ne razlikujeta. Obe strani sta obtoženi tako pobojev na podlagi suma pripadnosti opoziciji kot tudi pobojev civilistov bodisi zaradi nediskriminatornega obstreljevanja bodisi namerno tekom vojaških spopadov ali kot način zastraševanja populacije. Pripadniki obeh strani prav tako izvajajo arbitrarne usmrtitve ter nakazujejo izrazito nespoštovanje statusa zaščitene osebe. V kolikor ta dejanja opredelimo kot vojne zločine, sta jih krivi obe strani. Vendar je na tem mestu potrebno poudariti, da opozicijska skupina znana kot Svobodna Sirska vojska ta dejanja ne izvaja sistematično temveč gre za posamezne incidente.

Pri vprašanju samovoljnega odvzemanja prostosti in nepravnega pridržanja je Sirska vlada najbolj pogosta kršiteljica človekovih pravic. Arbitrarne pridržanja s strani vlade so pogosta, poleg tega ima vlada dostop do obsežnih sredstev in objektov, ki omogočajo pridržanje velikega števila ljudi. V primerjavi s Sirsko vlado, protivladne skupine arbitrarne pridržanja izvajajo manj pogosto. Kršitev so obtožene vse tri obravnavane oborožene skupine vendar je

najbolj pogosta kršiteljica Islamska država. To lahko pripišemo dejstvu, da ima nadzor nad velikim delom teritorija, kar ji podobno kot vladi omogoča izvajanje kršitev v tem obsegu ali njeni neizprosni ideologiji. V skladu s tem sta ponovno obe strani v konfliktu kršili človekove pravice vendar v različnem obsegu. Kršitev, ki hodi v roki z arbitrarnimi pridržanji, je mučenje in nehumano ter poniževalno ravnanje. Tega izvajata obe strani v oboroženem spopadu, vladne sile z namenom pridobivanja informacij, protivladne z namenom ustrahovanja populacije. Pri čemer je najbolj uspešna Islamska država. Obe strani sta torej krivi vojnega zločina mučenja vendar v primerih mučenja komisija ni zabeležila nobenega incidenta s strani Svobodne Sirske vojske. Zajemanje talcev se prav tako navezuje na arbitrarna pridržanja. Izvajata ga obe strani vendar so Sirska vlada ter njej lojalne sile veliko manjkrat vpletene v to kršitev. Pri zajemanju talcev se kot najpogostejša kršiteljica izpostavi protivladna skupina Jabhat al Nusra, ki je znana po zajemanju velikega števila talcev v posameznih akcijah. Vedno pogosteje talce zajema tudi Islamska država. V kolikor ta dejanja obravnavamo kot vojni zločin, sta jih zakrivali obe strani vendar ponovno v različnih obsegih.

Prisilna izginotja se, kot vse do sedaj obravnavane kršitve, prav tako dogajajo na obeh straneh vendar se glede na stran v oboroženem konfliktu močno razlikujejo izginule osebe. Na strani Sirske vlade prisilno izginjajo predvsem domnevni podporniki protivladnih skupin ali priznani borci protivladnih skupin. Na strani protivladnih sil najpogosteje izginjajo aktivisti, verski voditelji, humanitarni delavci in novinarji. Pomembno je poudariti tudi, da za prisilnimi izginotji na strani protivladnih sil večinoma stoji Islamska država, saj komisija ne beleži takšnih kršitev s strani drugih skupin, čeprav se nedvomno dogajajo. Izvajanja prisilnih izginotij in s tem zločinov proti človeštvu sta v skladu z napisanim torej krivi obe strani.

V vsakem konfliktu je vedno prisotno tudi spolno nasilje, Sirija ni izjema. Kot kršiteljici se ponovno izpostavljata obe strani. V obliki posiljevanja ali mučenja sta obe strani krivi spolnega nasilja. Čeprav protivladne sile predvsem Islamska država s svojim kodeksom izvaja tudi druge oblike spolnega nasilja kot npr. nasilje nad homoseksualci in ženskami, ki ne upoštevajo kodeksa oblačenja. Ta dejanja predstavljajo grobe kršitve mednarodnega humanitarnega prava ter v primerih sistematičnega posiljevanja v pridržanju, vojne zločine. Komisija je kot glavne kršitelje na tem področju imenovala Sirsko vlado ter Islamsko državo, ponovno ni obravnavala nobenega primera s strani Svobodne sirske vojske.

Kršitve otrokovih pravic v Sirskem konfliktu najpogosteje obsegajo uporabo otrok v oboroženih skupinah. Tega sta krivi obe strani vendar je razvidno, da nekateri nevladni akterji

kot je Islamska država, vzpostavljajo zmogljivosti za sistematično urjenje mladoletnikov za oborožene spopade. Prav tako sta obe strani krivi arbitrarnih pridržanj otrok, izpostavljanja otrok nehumanim in poniževalnim razmeram in arbitrarnih usmrtitev otrok. Na žalost v tem primeru nihče ni nič manj kriv kot druga stran. Praktično vse strani v oboroženem konfliktu so odkrito uporabljale otroke za sodelovanje v oboroženih spopadih. Uporaba otrok v oboroženem spopadu mlajših od 15 let predstavlja vojni zločin, za katerega sta krivi obe vpleteni strani. Pridržanje otrok in izpostavljanje le-teh nehumanem ravnanju in mučenju predstavlja kršitev mednarodnega humanitarnega prava ter zločin proti človeštvu, česar sta ponovno krivi obe strani.

Nezakonite napade ponovno izvajata obe strani vendar se razlikujeta v metodah. Protivladne skupine, kot sta Islamska država in Jabhat al Nusra, te napade izvajajo z avto bombami, samomorilskimi napadi ali z improviziranimi eksplozivnimi sredstvi. Vladne sile napade izvajajo z zračnimi bombardiranj ali z artilerijo. Obe strani napade izvajata ob neupoštevanju načela razlikovanja s čemer kršita mednarodno običajno pravo. Prav tako sta obe strani krivi izvajanja napadov na zaščitene osebe in objekte, kar se veliko pogosteje izvaja na strani protivladnih sil, predvsem Islamske države. Vladne sile so obtožene več namernih napadov na bolnišnice, protivladne sile vedno pogosteje izvajajo napade na kulturne in verske objekte ter na zaščitene osebe kot so novinarji in humanitarni delavci. Do pogostih kršitev prihaja tudi med obleganji, kjer obe strani preprečujeta civilistom dostop do osnovnih potrebščin za preživetje. Vladne sile preprečujejo prehajanje zdravstvene pomoči v oblegane soseske medtem ko protivladne sile kot sta skupini Jabhat al Nusra ter Islamska država, civilni populaciji preprečujta dostop do vode in elektrike. Obenem obe strani močno omejujeta svobodo gibanja civilne populacije, kar jim posledično onemogoča dostop do hrane, delovnih mest, ipd. Kot posledica obleganj pogosto prihaja tudi do prisilne razselitve populacije. Zaradi bombardiranj in obstreljevanj poseljenih območij, so vladne sile povzročile množično razselitev civilnega prebivalstva. Iste kršitve so krive tudi protivladne sile. Najhujša kršiteljica med njimi je ponovno Islamska država. Ta izvaja načrtno in sistematično prisilno razselitev civilne populacije, ki pripada različnim etničnim in verskim manjšinam. V skladu s tem sta obe strani izvedli vojne zločine.

Pri uporabi prepovedanega orožja komisija ni zabeležila kršitev s strani protivladnih sil vendar nekaterih napadov s kemičnim orožjem ne moremo zagotovo pripisati nobeni strani. Obenem je jasno, da so tekom konflikta Sirske vladne sile uporabljale zažigalno orožje in s tem kršile mednarodno humanitarno pravo.

6 Sklep

6.2 Preveritev veljavnosti hipotez

Iz primerjave ravnanja obeh strani je razvidno, da v kolikor protivladne skupine obravnavamo kot celoto, se ravnanje obeh strani v konfliktu v večji meri ne razlikuje. Obe strani sta krivi podobnih kršitev, do razlikovanj prihaja le v metodah in ciljih. Vendar protivladne sile ne predstavljajo homogene celote, kar je razvidno tudi v kršitvah. Izmed treh obravnavanih protivladnih skupin se kot najmanj pogosta kršiteljica izkaže Svobodna Sirska vojska. Ta je vsekakor tudi kriva vojnih zločinov in kršenja človekovih pravic vendar v primerjavi z drugima dvema skupinama pri določenih kršitvah ni niti omenjena. Pri določenih kršitvah neprimerljivo prevladujeta Jabhat Al Nusra ter Islamska država.

V skladu z dejanji obeh strani lahko prvo hipotezo, ki se glasi : *»V Siriji so vojni zločini vsakodnevni pojav, te v največji meri izvajajo protivladne uporniške skupine, v manjšem obsegu tudi sile, ki pripadajo vladi.«* v celoti ovržem. Vojni zločini v Siriji so vsakodnevni pojav vendar po obravnavanih poročilih med obema stranema ni moralnega zmagovalca. Razlike izhajajo le v obsegu posameznih kršitev. Protivladne skupine npr. prevladujejo pri uporabi otrok v oboroženih spopadih, vladne sile pa prevladujejo v mučenju in napadih, ki ne razlikujejo vojaških od civilnih ciljev. V obeh primerih gre za vojne zločine, za katere sta krivi obe strani.

Iz obravnavanih poročil bi lahko sklepali, da je kršenje človekovih pravic veliko bolj pogosto na strani vladnih sil, ki izvaja masovno kampanjo arbitrarnih pridržanj ter kaznovanj brez sojenj. Vendar se izkaže, da Islamska država kršitve izvaja v enaki meri. Kot rečeno to lahko pripišemo temu, da imata obe strani pod nadzorom velik del ozemlja, kar jima omogoča izvajanje kršitev v masivnem obsegu. Prej omenjena protivladna skupina je prav tako kriva kršenja človekovih pravic, ki se navezujejo na svobodo izražanja, veroizpovedi in je tako kot vlada povzročila množične razselitve prebivalstva. V skladu s tem lahko tudi drugo hipotezo, ki se glasi: *»Vladne sile bolj pogosto kršijo osnovne človekove pravice (npr. neutemeljena pridržanja ipd.) vendar so manj pogosto vključene v vojne zločine kot so npr. masovni poboji vojnih ujetnikov.«* ovržem. Kršitve človekovih pravic so, tako kot vojni zločini, v Siriji vsakodnevni pojav, kjer se obe strani ponovno izkažeta kot enakovredni po brezbržnosti do mednarodnega prava ter krutosti.

Obe hipotezi sem ovrigel na podlagi mojih interpretacij dejanj obeh strani v konfliktu. Podlago predstavljajo poročila mednarodne neodvisne komisije za preiskovanje o Siriji. Ta po svoji naravi močno otežujejo kvantitativno primerjavo dejanj obeh strani, kljub temu je moje mnenje, da poročila nakazujejo na skoraj enak obseg kršitev obeh strani v spopadu. Do odstopanj prihaja le v nekaterih dejanjih, kjer bodisi prevladuje ena bodisi druga stran, vendar nikoli v obsegu, ki bi opravičil potrditev hipotez ter eno stran označil kot glavnega krivca. Svetla izjema je le Svobodna Sirska vojska, katere obseg kršitev je znatno manjši od ostalih strani v spopadu vendar kljub temu prihaja do njih.

6.3 Možnosti sankcioniranja kršitev

Sirski konflikt, ki sedaj traja že več kot 4 leta in nima vidnega konca, vsekakor lahko označimo kot zelo krvav. Od samega začetka konflikta se na obeh straneh izvajajo vojni zločini ter zločini proti človeštvu. Največji problem predstavlja dejstvo, da kršitelji to izvajajo brez skrbi o posledicah. Sirska vlada bodisi noče bodisi ni zmožna kaznovati kršiteljev. Protivladne skupine prav tako izkazujejo popolno brezbržnost do mednarodnega prava. Zaradi nekaznovanja teh zločinov, akterji v oboroženem konfliktu nimajo nobenega razloga, da s svojim ravnanjem prenehajo. Na tej točki konflikta je nujno, da mednarodna skupnost, še posebej Varnostni svet Združenih Narodov, takšna dejanja obsodi in konflikt v Siriji poda v obravnavo Mednarodnemu kazenskemu sodišču (Neodvisna mednarodna preiskovalna komisija o Siriji 2015b). Ta predstavlja edini način kazenskega pregona vojnih zločinov v Siriji, saj ta ni država pogodbenica Rimskega statuta, kar sodišču ne priznava pristojnosti v konfliktu. A glede na vpletenost in različnost interesov mednarodne skupnosti, takšna pooblastitev s strani Varnostnega sveta v bližnji prihodnosti ni pričakovana.

S pojavom Islamske države, ki predstavlja nasprotnico vsem udeleženiim v spopadu ter resno grožnjo mednarodni skupnosti, se je pojavila tudi druga možnost. Ta vključuje podporo Sirski vladi in ohranitev njenih institucij, skupen boj proti terorizmu v Siriji ter izvedbo neodvisnih volitev, ki bi jih nadzorovali Združeni narodi. Ta rešitev na žalost nikjer ne omenja preganjanja kršitev Sirske vlade, kar bi težko sprejeli vsi vpleteni akterji (Mousavian 2015). Ta možna rešitev je v svoji obliki povsem nerealistična, saj imajo protivladni akterji v Siriji upravičen razlog, da zahtevajo preganjanje zločinov storjenih s strani Sirske vlade, enostranska rešitev zanje nebi bila sprejemljiva.

Izmed naštetih rešitev je najboljša zagotovo prva, saj bi zagotovila preganjanje zločinov storjenih na obeh straneh ter v krvav konflikt vnesla vsaj kanček pravice. Na žalost je ta rešitev v trenutnih pogojih zelo neverjetna. Kljub temu, da se mednarodna skupnost že 4 leta zaveda stanja v Siriji, s svojo neodločnostjo in razdeljenostjo omogoča nadaljevanje konflikta ter izvajanje vojnih zločinov. S pojavom novega akterja, ki deluje tudi mednarodno, t.i. Islamske države pa vedno bolj tudi zahodne države. Mogoče bodo nedavni napadi v Evropi in drugje po svetu vodilnim akterjem v mednarodni skupnosti odprli oči ter omogočili skupen napor za končanje konflikta v Siriji.

7 Literatura

1. Australian National Security. 2013. *Jabhat al- Nusra*. Dostopno prek: <http://www.nationalsecurity.gov.au/Listedterroristorganisations/Pages/Jabhatal-Nusra.aspx> (1. avgust 2015)
2. Australian National Security. 2014. *Islamic State*. Dostopno prek: <http://www.nationalsecurity.gov.au/Listedterroristorganisations/Pages/IslamicState.aspx> (1. avgust 2015)
3. *British Broadcasting Corporation*. 2012. Who Are the Shabiha? (29. maj). Dostopno prek: <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-14482968> (1. avgust 2015)
4. --- 2015. Syria: The story of the conflict. (12. marec). Dostopno prek: <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-26116868> (1. avgust 2015)
5. Detter, Ingrid. 2013. *The law of war*. Surrey: Ashgate Publishing Company
6. *Dodatni protokol Ženevskim konvencijam 12 Avgusta 1949, v navezi z zaščito žrtev mednarodnih oboroženih spopadov (Protokol I)*. 1997. Dostopno prek: <https://www.icrc.org/applic/ihl/ihl.nsf/Article.xsp?action=openDocument&documentId=F08A9BC78AE360B3C12563CD0051DCD4> (1. avgust 2015)
7. Furtado, Christina. 2007. *Inter-rebel Group Dynamics: Cooperation or competition. The case of South Asia*. Urbana: University of Illinois
8. Henckaerts, Jean M. in Louise Doswald-Beck. 2005. *Customary international humanitarian law*. Cambridge: Cambridge University Press
9. Hokayem, Emile. 2013. *Syria's Uprising and the Fracturing of the Levant*. New York: The International Institute for Strategic Studies (IISS)
10. Jenkins, Brian M. 2014. *The Dynamics of Syria's Civil War*. Dostopno prek: http://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/perspectives/PE100/PE115/RAND_PE115.pdf (1. avgust 2015)
11. *Khaleej Times*. 2011. Armed residents put up resistance to Syrian army. (31. maj). Dostopno prek: <http://www.khaleejtimes.com/article/20110531/ARTICLE/305319890/1016> (1. avgust 2015)
12. Konvencija proti mučenju in drugim krutim, nečloveškim ali poniževalnim kaznim in ravnanju - *Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment*. 1984. Dostopno prek: <http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/CAT.aspx> (1. avgust 2015)

13. McHugh, Gerard in Manuel Bessler. 2006. *Humanitarian Negotiations with armed groups: A manual for practitioners*. Dostopno prek: <https://docs.unocha.org/sites/dms/Documents/HumanitarianNegotiationswArmedGroupsManual.pdf> (1. avgust 2015)
14. Mednarodno kazensko sodišče. 2015. *What are war crimes?*. Dostopno prek: http://www.icccpi.int/en_menus/icc/about%20the%20court/frequently%20asked%20questions/Pages/13.aspx (1. avgust 2015)
15. Mednarodni pakt o državljanskih in političnih pravicah – *International covenant on civil and political rights*. 1966. Dostopno prek: <http://www.ohchr.org/en/professionalinterest/pages/ccpr.aspx> (1. avgust 2015)
16. Moe, Su in Stelvio Cimato. 2015. *Syrian Civil War Strength, Syrian Armed forces*. Dostopno prek: https://www.academia.edu/9960242/Syrian_Civil_War_Strength_Syrian_Armed_Forces_250_000_28 (1. avgust 2015)
17. Mousavian, Seyed H. 2015. How to Fix the Syrian Mess. *The national interest*, 24. Marec. Dostopno prek: <http://nationalinterest.org/feature/how-fix-the-syrian-mess-12469?page=2> (1. avgust 2015)
18. Neodvisna mednarodna preiskovalna komisija o Siriji. 2012. *About the commission of inquiry*. Dostopno prek: <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/HRC/IICISyria/Pages/AboutCoI.aspx> (1. avgust 2015)
19. --- 2014a. *7th Report of Commission of Inquiry on Syria*, A/HRC/25/65. Dostopno prek: http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/HRC/RegularSessions/Session25/Documents/A-HRC-25-65_en.doc (1. avgust 2015)
20. --- 2014b. *8th Report of Commission of Inquiry on Syria*, A/HRC/27/60. Dostopno prek: http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/HRC/RegularSessions/Session27/Documents/A_HRC_27_60_ENG.doc (1. avgust 2015)
21. --- 2015a. *9th Report of Commission of Inquiry on Syria*, A/HRC/28/69. Dostopno prek: <http://daccess-ods.un.org/TMP/1951968.66989136.html> (1. avgust 2015)
22. --- 2015b. *Oral Update of the Independent International Commission of Inquiry on the Syrian Arab Republic*. Dostopno prek: <http://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=15843&LangID=E> (1. avgust 2015)
23. Rule of Law in Armed Conflicts Project (RULAC). 2012. *Syria: Applicable international law*. Dostopno prek: http://www.geneva-academy.ch/RULAC/applicable_international_law.php?id_state=211 (1. avgust 2015)

24. --- 2015. *Syria: International treaties adherence*. Dostopno prek: http://www.geneva-academy.ch/RULAC/international_treaties.php?id_state=211 (1. avgust 2015)
25. Saltman, Erin in Winter, Charlie. 2014. *Islamic State: The Changing Face of Modern Jihad*. London: The Quilliam Foundation
26. Sancin, Vasilika, Švarc Dominika in Matjaž Ambrož. 2009. *Mednarodno pravo oboroženih spopadih*. Ljubljana: Poveljstvo za doktrino, razvoj, izobraževanje in usposabljanje
27. Sassòli, Marco in A.A. Bouvier. 1999. *How Does Law Protect in War?: Cases, Documents and Teaching Materials on Contemporary Practice in International Humanitarian Law*. Ženeva: Mednarodni komite Rdečega križa
28. Solis, Gary D. 2010. *The law of Armed Conflict: International Humanitarian Law in War*. New York: Cambridge University Press.
29. Spence, Scott in Meghan, Brown. 2012. *Syria: International law and the use of chemical weapons*. Dostopno prek: <http://www.vertic.org/pages/posts/syria-international-law-and-the-use-of-chemical-weapons-345.php> (1. avgust 2015)
30. Splošna deklaracija človekovih pravic – *Universal Declaration of Human rights*. 1948. Dostopno prek: <http://www.ohchr.org/EN/UDHR/Pages/Introduction.aspx> (1. avgust 2015)
31. The Meir Amit Intelligence and Terrorism Information Center. 2013. *The Al-Nusra Front*. Dostopno prek: http://www.terrorism-info.org.il/Data/articles/Art_20573/E_Ž076_13_1861409435.pdf (1. avgust 2015)
32. The United Nations Refugee Agency. 2015. *Syrian Regional Refugee Response*. Dostopno prek: <http://data.unhcr.org/syrianrefugees/regional.php> (1. avgust 2015)
33. United Nations Assistance Mission in Afghanistan. 2013. *Annual report 2012: Protection of civilians in armed conflict*. Dostopno prek: <http://unama.unmissions.org/LinkClick.aspx?fileticket=K0B5RL2XYcU%3D> (1. avgust 2015)